

MAŁOPOLSKI
KONKURS HISTORYCZNY
DLA UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH
WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO
W ROKU SZKOLNYM 2023/2024

ETAP REJONOWY
GODZINA ROZPOCZĘCIA: 9.00
CZAS PRACY: **90 minut**

WYPEŁNIA UCZEŃ (**DRUKOWANYMI LITERAMI**)

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

.....
IMIĘ I NAZWISKO UCZNIĄ

.....
KLASA

.....
NAZWA SZKOŁY I MIEJSCOWOŚĆ

Instrukcja dla ucznia

1. Na pierwszej stronie arkusza i na karcie odpowiedzi w wyznaczonych miejscach wpisz swoje dane.
2. Sprawdź, czy na kolejno ponumerowanych 14 **stronach** jest wydrukowane 31 **zadań**.
3. Za prawidłowe rozwiązanie wszystkich zadań możesz otrzymać maksymalnie **60 punktów**.
4. Sprawdź, czy do arkusza jest dołączona karta odpowiedzi.
5. Ewentualny brak stron lub inne usterki zgłoś nauczycielowi.
6. Czytaj uważnie wszystkie zadania i wykonuj je zgodnie z poleceniami.
7. Rozwiązania zadań zapisuj długopisem lub piórem z czarnym tuszem/atramentem.
8. Nie używaj korektora ani jakichkolwiek zmywalnych przyborów piśmienniczych. Zadanie, w którym ich użyjesz nie będzie oceniane.
9. W arkuszu znajdują się **zadania jednokrotnego wyboru oraz zadania wielokrotnego wyboru**. Odpowiedzi przenieś na kartę odpowiedzi, zamalowując odpowiednie litery.
10. Staraj się nie popełniać błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi, ale jeśli się pomylisz, błędne zaznaczenie przekreśl znakiem "x" i zaznacz inną odpowiedź.
11. **Oceniane będą wyłącznie rozwiązania zaznaczone na karcie odpowiedzi.**
12. Na 10 minut przed upływem czasu przeznaczonych na rozwiązywanie zadań zostaniesz poinformowany o zbliżającym się czasie zakończenia konkursu.
13. Podczas konkursu nie możesz korzystać z urządzeń mobilnych.
14. Stwierdzenie niesamodzielności pracy lub przeszkadzanie innym, spowoduje wykluczenie Cię z udziału w konkursie.

Na rozwiązanie wszystkich zadań masz 90 minut.

Powodzenia!

1. Dokończ zdanie, zakreślając poprawne odpowiedzi. (1 p)

W okresie prehistorycznym i w średniowieczu sól na ziemiach polskich pozyskiwano:

- a) poprzez reakcję chemiczną (łączenie sodu z chlorem)
- b) poprzez pozyskiwanie naturalnie wypływającej słonej wody (solanki)
- c) poprzez pozyskiwanie solanki ze specjalnie budowanych studni
- d) poprzez eksploatację górniczą
- e) poprzez zbieranie osadów soli morskiej nad Bałtykiem

2. Dokończ zdanie, zakreślając poprawną odpowiedź. W XVII w. wpływy z podatków uchwalanych na sejmach trafiały do: (1 p)

- a) niezależnych od siebie skarbów publicznych: koronnego i litewskiego
- b) skarbu nadwornego
- c) skarbu kwarcianego
- d) starostów

3. Obejrzyj uważnie obraz, zwróć uwagę na jego charakterystyczne cechy i zakreśl odpowiedź, poprawnie określając tytuł obrazu Jana Matejki. (1 p)

- a) Śmierć św. Stanisława
- b) Otrucie królowej Bony
- c) Zygmunt August i Barbara Radziwiłłówna w Wilnie
- d) Śmierć Zygmunta Augusta w Knyszynie

Przenieś rozwiązanie zadań na Kartę Odpowiedzi!

4. Określ, które z poniższych zdań jest prawdziwe, a które fałszywe. Wstaw znak X w odpowiedniej rubryce. (3 p, po 1 za rubrykę)

	ZDANIE	PRAWDA	FAŁSZ
4.1	W XVI wieku uważano, że monarcha powinien pokrywać wydatki z dochodów, które dostarczały mu własne dobra oraz z tzw. regaliów.		
4.2	Niccolo Machiavelli uważał podatki za niebezpieczne dla monarchy.		
4.3	Jean Bodin uważał podatki za rodzaj kradzieży.		

5. Zakreśl poprawne odpowiedzi, opisujące skarb Rzeczypospolitej. (1p)

- a) Rzeczpospolita Obojga Narodów posiadała jeden wspólny skarbiec
- b) w Rzeczypospolitej Obojga Narodów pieczę nad skarbem sprawował podskarbi
- c) Rzeczpospolita Obojga Narodów miała więcej niż jeden skarbiec państwowy

6. Uważnie przeczytaj poniższy dokument, a następnie zakreśl poprawne odpowiedzi. (1p)

„(...) spółnie za nas i za potomki nasze na wieczne czasy pod obowiązkiem przysięgi, pod wiarą, czcią i sumnieniem naszym, iż którzy jestechny różni w wierze, pokój między sobą zachować, a dla różnej wiary i odmiany w Kościolech krwie nie przelewać ani się penować odsądzeniem majątności, poczciwością, więzieniem i wywołaniem i zwierzchności żadnej ani urzędowi do takowego progressu żadnym sposobem nie pomagać.”

- a) dokument to akt konfederacji Maćka Borkowica
- b) dokument to akt wydany przez króla Zygmunta I Starego w 1522 r.
- c) dokument to akt konfederacji warszawskiej z 1573 r.
- d) dokument jest odwołaniem tolerancji religijnej
- e) dokument jest aktem potwierdzającym tolerancję religijną

7. Podczas sejmu koronacyjnego w 1574 r. doszło do zabójstwa. Sprawcą był członek możnego i zasłużonego rodu, więc król skazał go na banicję. Podkreśl poprawną odpowiedź, czyli imię i nazwisko skazanego. (1 p)

- a) Jan Tęczyński
- b) Andrzej Wapowski
- c) Samuel Zborowski
- d) Andrzej Opaliński

Przenieś rozwiązanie zadań na Kartę Odpowiedzi!

8. Zakreśl poprawne odpowiedzi, opisujące proces kampanii wyborczej podczas wolnej elekcji. (1 p)

- a) w ramach pacta conventa nowy władca zawierał swoje osobiste zobowiązania
- b) pacta conventa po raz pierwszy były wynegocjowane podczas elekcji w 1573 roku
- c) pacta conventa były negocjowane podczas każdej wolnej elekcji
- d) pierwsze pacta conventa były negocjowane ponownie w Paryżu

9. Anna Jagiellonka, siostra Zygmunta Augusta odegrała ważną rolę po jego śmierci. Podkreśl poprawną odpowiedź dotyczącą życia Anny Jagiellonki. (1 p)

- a) Anna Jagiellonka prowadziła całkowicie samodzielną politykę
- b) Anna Jagiellonka wsparła Stefana Batorego, gdyż mogła go poślubić
- c) Anna Jagiellonka preferowała kandydatów habsburskich
- d) Zygmunt I Stary zadbał o właściwe zamążpójście wszystkich swoich córek

10. Podkreśl poprawną odpowiedź, która podaje właściwą kolejność panowania władców elekcyjnych (po lewej najwcześniej wybrany). (1 p)

- a) Anna Jagiellonka ze Stefanem Batorem, Władysław IV Waza, Henryk Walezy, Jan Kazimierz Waza, Jan III Sobieski
- b) Henryk Walezy, Anna Jagiellonka ze Stefanem Batorem, Władysław IV Waza, Jan Kazimierz Waza, Jan III Sobieski
- c) Anna Jagiellonka ze Stefanem Batorem, Jan III Sobieski, Władysław IV Waza, Henryk Walezy, Jan Kazimierz Waza,
- d) Henryk Walezy, Anna Jagiellonka ze Stefanem Batorem, Władysław IV Waza, Jan III Sobieski, Jan Kazimierz Waza,
- e) Henryk Walezy, Anna Jagiellonka ze Stefanem Batorem, Jan Kazimierz Waza, Zygmunt III Waza, Michał Korybut Wiśniowiecki

11. Zakreśl odpowiedzi falszywe. (1 p)

- a) Henryk Walezy został zdetronizowany w maju 1575 r. na zjeździe w Stęszycy
- b) Henryk Walezy zrzekł się tytułu króla Polski
- c) Karol IX, król Francji zmarł bezpotomnie i Henryk Walezy dziedziczył tron francuski
- d) ubiór króla Henryka szokował polskich poddanych
- e) Henryk przyjął wszystkie polskie warunki po detronizacji

12. Podkreśl poprawne odpowiedzi, charakteryzujące panowanie Stefana Batorego. (1 p)

- a) Batory w Wilnie założył Akademię, czyli kolejny uniwersytet
- b) założył w Grodnie i w Połocku kolegia jezuickie
- c) król Stefan Batory sformował piechotę wybranecką
- d) Batory powołał Trybunał Koronny, który miał pełnić funkcję sądu najwyższego

Przenieś rozwiązania zadań na Kartę Odpowiedzi!

13. Zidentyfikuj władców na portretach, zakreślając poprawną odpowiedź. (1p)

- a) Zygmunt III Waza, Stefan Batory, Henryk Walezy,
- b) Władysław IV Waza, Stefan Batory i Zygmunt III Waza
- c) Władysław IV Waza, Zygmunt III Waza i Jan Kazimierz Waza
- d) Władysław IV Waza, Stefan Batory, Henryk Walezy
- e) Michał Korybut Wiśniowiecki, Jan III Sobieski, Henryk Walezy

14. Arcyksiążę Maksymilian Habsburg podczas wojny o polską koronę, miał zwolenników wśród naszej szlachty i magnatów. Wskaż ich, zakreślając poprawne odpowiedzi: (1 p)

- a) Jan Zamoyski
- b) Stanisław Pękosławski
- c) Andrzej Zborowski
- d) Stanisław Górka
- e) Jakub Woroniecki

Przenieś rozwiązania zadań na Kartę Odpowiedzi!

15. Obejrzyj uważnie obraz z XIX w., przedstawiający sytuację z XVI w., przeanalizuj go oraz zakresł poprawną odpowiedź. (1 p)

- a) obraz przedstawia Stefana Batorego przyjmującego kapitulację Gdańska
- b) obraz przedstawia Stefana Batorego przyjmującego kapitulację Pskowa
- c) obraz przedstawia wygraną bitwę pod Chocimiem
- d) obraz przedstawia przegraną bitwę pod Cecorą

16. Przeczytaj uważnie tekst źródłowy, a następnie zakresł poprawne odpowiedzi. (1 p)

„W miesiącu sierpniu odbywa się tu wielki jarmark od św. Dominika czternaście dni i dłużej trwający, na który zbierają się Niemcy, Francuzi, Flamandy, Anglicy, Hiszpanie, Portugalczycy i wtedy zawija do portu przeszło 400 okrętów naładowanych winem francuskim i hiszpańskim, korzeniami portugalskimi, cyną i suknem angielskim. Zastają w (...) magazyny pełne pszenicy, żyta i innego zboża, lnu, konopi, wosku, miodu, potażu, drzewa do budowy, solonej wołowiny.”

- a) port o którym mowa w źródle to Gdańsk
- b) port o którym mowa w źródle to Elbląg
- c) Polska importowała towary rolne i surowce
- d) Polska eksportowała towary rolne i surowce

Przenieś rozwiązania zadań na Kartę Odpowiedzi!

17. Określ, które z poniższych zdań jest prawdziwe, a które fałszywe. Wstaw znak X w odpowiedniej rubryce. (5 p, po 1 za rubrykę)

	ZDANIE	PRAWDA	FAŁSZ
17.1	Sejm uchwalał podatki nieregularnie.		
17.2	Do skarbu większe kwoty wpływały w czasie pokoju niż w czasie wojny.		
17.3	Administracja skarbowa w Rzeczypospolitej była nieprofesjonalna.		
17.4	Decentralizacja procesów skarbowych w Rzeczypospolitej była zaprzeczeniem procesów zachodzących w większości krajów Europy.		
17.5	W XVII wieku złoty polski nie podlegał inflacji.		

18. Przeczytaj uważnie tekst z opracowania historycznego, a następnie zakresł poprawną odpowiedź. (1 p)

„(...) w 1583 r. z Gdańska wywieziono 62,8 tys. łasztów zboża, a dla porównania wywóz zboża w łasztach w 1585 r. ze Szczecina wynosił 1,23 tys., z Stralsund 0,48 tys., z Lubeki 0,81 tys., a z portów duńskich 0,2 tys.”

Cyt. za: <https://historia.org.pl/2022/06/17/polska-spichlerzem-europy-handel-zbozem-z-rzeczypospolitej-na-przelomie-xvi-i-xvii-w/>

- a) Gdańsk można śmiało uznać w XVI w. za eksportowy spichlerz przynajmniej wśród portów państw bałtyckich
- b) Gdańska nie można uznać za eksportowy spichlerz wśród portów państw bałtyckich w XVI w.

19. Przeczytaj uważnie tekst źródłowy autorstwa Stanisława Żółkiewskiego, a następnie zakresł poprawne odpowiedzi. (1 p)

„Przyszliśmy niespodziewanie na nieprzyjaciela, nie miał o nas przestrogi, ani wiadomości nijakiej, jeszcze byśmy ich podobno na posłaniu zastali, ale iż przez złość i ciasność drogi wojsko nie mogło się pospieszyć, przyszło mi godzinę i dalej poczekać, że się wojsko ze złej drogi wybiło, a w tym też nieprzyjaciel się ocknął, i postrzegła nas straż; przyszło nam jeszcze przed słońca wschodem dnia wczorajszego 4 Julii (4 lipca) zwieść z nimi potrzebę.(...) Zdarzył Pan Bóg z miłosierdzia swego, po tak wielu się obracaniach i ich i naszych, że dzielność i męstwo rycerstwa Waszej Królewskiej Mości przemogło nieprzyjaciela, najprzód Moskwa a potem i cudzoziemcy jęli uciekać. Na cudzoziemcach konnych wjechali żołnierze Waszej Królewskiej Mości w ich obóz bijąc, siekąc tak, iż ich i z obozu pędzili w las (...)”

- a) był to opis bitwy pod Kircholmem
- b) był to opis bitwy pod Kłuszynem
- c) bitwę wygrały wojska Rzeczypospolitej
- d) bitwę wygrały wojska moskiewsko-szwedzkie

Przenieś rozwiązania zadań na Kartę Odpowiedzi!

20. Obejrzyj uważnie ilustrację źródłową, a następnie zaznacz poprawną odpowiedź. (1 p)

- a) ilustracja przedstawia oddział konnych kozaków
- b) ilustracja przedstawia pancernych
- c) fragment obrazu przedstawia szarżę rajtarów
- d) ilustracja przedstawia szarżę husarii

21. Rzeczpospolita prowadziła wojny ze zmiennym szczęściem. Zaznacz bitwy, które zostały wygrane przez jej wojska. (1 p)

- a) Kircholm 1605 r.
- b) Cecora 1620 r.
- c) Chocim 1621 r.
- d) Warka 1656 r.

22. Dokończ zdanie, zaznaczając poprawną odpowiedź. W połowie XVII w. w Rzeczpospolitej: (1 p)

- a) było 70 sejmików, w tym 45 w Koronie (Polsce), 24 w Wielkim Księstwie Litewskim oraz 1 w Inflantach
- b) było 120 sejmików, w tym 95 w Koronie (Polsce), 24 w Wielkim Księstwie Litewskim oraz 1 w Inflantach
- c) było 120 sejmików, w tym 24 w Koronie (Polsce), 95 w Wielkim Księstwie Litewskim oraz 1 w Inflantach

Przenieś rozwiązania zadań na Kartę Odpowiedzi!

23. Określ, które z poniższych zdań jest prawdziwe, a które fałszywe. Wstaw znak X w odpowiedniej rubryce. (6 p, po 1 za rubrykę)

	ZDANIE	PRAWDA	FAŁSZ
23.1	Podatki nadzwyczajne uchwalał sejm.		
23.2	Od roku 1578 do roku 1629 najważniejsze podatki stanowiło łanowe i szos.		
23.3	Łan wynosił 48 hektarów.		
23.4	Szos był podatkiem od dróg.		
23.5	Podymne było podatkiem od zatrucia środowiska i wynosiło 15 gr od dymu.		
23.6	W II połowie XVII w. sejm uchwalał wielokrotność łanowego.		

24. Określ, które z poniższych zdań jest prawdziwe, a które fałszywe. Wstaw znak X w odpowiedniej rubryce. (5 p, po 1 za rubrykę)

	ZDANIE	PRAWDA	FAŁSZ
24.1	Zadaniem podskarbiego wielkiego koronnego był nadzór nad poborem podatków uchwalanych przez sejm.		
24.2	Zadaniem podskarbiego wielkiego koronnego był nadzór nad wydatkami państwa.		
24.3	Zadaniem podskarbiego wielkiego koronnego był nadzór nad funkcjonowaniem mennic i opieka nad skarbcem królewskim na Wawelu.		
24.4	Działania podskarbich nie podlegały kontroli sejmu.		
24.5	Podskarbiemu wielkiemu koronnemu, Janowi Andrzejowi Morsztynowi sąd odebrał urząd po oskarżeniu o nadużycia.		

25. Podkreśl poprawne odpowiedzi, charakteryzujące górników żup solnych. (1 p)

- a) pozycja społeczna pracowników żup była uprzywilejowana, chroniły ich prawa mieszczan i bractwa górnicze
- b) wśród górników dochodziło do strajków
- c) na zarobki górników wpływ miał stan finansów publicznych
- d) zarobki wypłacano raz na miesiąc
- e) czas pracy obejmował również zejście, dojście na miejsce pracy oraz wyjście na powierzchnię

Przenieś rozwiązania zadań na Kartę Odpowiedzi!

26. Podkreśl poprawne odpowiedzi, charakteryzujące eksploatację żup solnych na ziemiach polskich. (1 p)

- a) konstytucja sejmowa z 1576 r. pozwalała na eksploatację złóż solnych przez szlachtę
- b) prawo do eksploatacji soli do połowy XVI w. było wyłącznym prawem monarchy
- c) żupy solne stanowiły ważną część dochodów monarchy
- d) polska sól była słabej jakości i nie nadawała się do eksportu

27. Wśród wielu zwycięstw polskiego oręża wiele było stoczonych w warunkach przewagi przeciwnika. Podkreśl poprawne odpowiedzi. (1 p)

- a) bitwa pod Kiesią, stoczona w 1600 r. przez wojska polskie (dowodzili Maciej Dębiński i Jerzy Fahrensbach, 700 żołnierzy) ze Szwedami (dowodził Hans Bengtsson, ok. 3 tysięcy żołnierzy), zakończyła się zwycięstwem Rzeczypospolitej
- b) bitwa ze Szwedami (5 tysięcy żołnierzy) pod Kokenhausen w 1601 r., zakończona zwycięstwem wojsk Rzeczypospolitej, którymi dowodził Krzysztof „Piorun” Radziwiłł (z 3 tysiącami wojska)
- c) bitwa pod Trzcianą, stoczona w 1629 r. przez wojska polskie (dowodził Stanisław Koniecpolski, 4,5 tysiąca żołnierzy) ze Szwedami (dowodził Gustaw II Adolf, 9 tysięcy żołnierzy), zakończyła się zwycięstwem Rzeczypospolitej

28. Określ, które z poniższych zdań jest prawdziwe, a które fałszywe. Wstaw znak X w odpowiedniej rubryce. (7 p, po 1 za rubrykę)

	ZDANIE	PRAWDA	FAŁSZ
28.1	Flota szwedzka podczas wojny w latach 1626-1629, by wpłynąć negatywnie na interesy gospodarcze Rzeczypospolitej zablokowała port w Gdańsku.		
28.2	28 listopada 1627 roku szwedzką blokadą Gdańska dowodził admirał Nils Göransson Stiernsköld.		
28.3	Polska nie posiadała floty, musiała wynająć okręty holenderskie.		
28.4	Dowódcą okrętów króla Zygmunta III był Arendt Dickmann.		
28.5	Starcie pod Oliwą zakończyło się remisem, obie strony straciły tyle samo okrętów.		
28.6	Szwedzi stracili galeony „Tigern” i „Solen”.		
28.7	Admirał Arendt Dickmann poległ na pokładzie „Św. Jerzego”.		

Przenieś rozwiązanie zadań na Kartę Odpowiedzi!

29. Określ, które z poniższych zdań jest prawdziwe, a które fałszywe. Wstaw znak X w odpowiedniej rubryce. (5 p, po 1 za rubrykę)

	ZDANIE	PRAWDA	FAŁSZ
29.1	1 kwietnia 1683 r. polski król i cesarz Leopold I uzgodnili, że na wypadek zagrożenia Krakowa lub Wiednia druga strona pospieszy z natychmiastową pomocą.		
29.2	Oblężenie Wiednia przez siły tureckie rozpoczęło się 15 sierpnia 1683 r.		
29.3	Jan III Sobieski podczas odsieczy Wiednia dowodził armiami: polską i cesarską.		
29.4	Walna bitwa o Wiedeń rozegrała się 12 września 1683 r.		
29.5	O zwycięstwie pod Wiedniem zdecydowała szarża jazdy polskiej i cesarskiej.		

Przenieś rozwiązania zadań na Kartę Odpowiedzi!

30. Przeanalizuj mapę i podkreśl poprawne odpowiedzi. (1 p)

- a) mapa przedstawia I rozbiór Rzeczypospolitej
- b) mapa przedstawia III rozbiór Rzeczypospolitej
- c) mapa przedstawia wojnę w obronie konstytucji 3 maja
- d) mapa przedstawia insurekcję kościuszkowską
- e) mapa przedstawia ziemie polskie podczas pierwszej wojny światowej
- f) na mapie zaznaczono walki polskich formacji

Przenieś rozwiązanie zadań na Kartę Odpowiedzi!

31. Przeanalizuj uważnie zdjęcie a następnie podaj poprawną odpowiedź, zaznaczając, które z poniższych zdań jest prawdziwe, a które fałszywe. Wstaw znak X w odpowiedniej rubryce. (5 p, po 1 za rubrykę)

	ZDANIE	PRAWDA	FAŁSZ
31.1	Zdjęcie powstało podczas walk wojny obronnej w 1939 r.		
31.2	Zdjęcie powstało podczas walk o Monte Cassino w 1944 r.		
31.3	Zdjęcie powstało podczas powstania warszawskiego w 1944 r.		
31.4	Podczas walk przedstawionych na zdjęciu przewagę uzbrojenia miała strona polska.		
31.5	Walki przedstawione na zdjęciu zakończyły się polskim sukcesem 2. X.1944 r.		

Przenieś rozwiązania zadań na Kartę Odpowiedzi!